

DISCURS D'ODI: ENTRE EL DELICTE I LA LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ

Les paraules no se les endú el vent, les paraules tenen conseqüències directes a la realitat que ens envolta, i encara més depenent de qui les diu i on es pronuncien. En els darrers anys, a través de les xarxes socials, així com l'agressivitat de determinada arenga política, s'ha augmentat i, fins i tot, normalitzat determinats discursos per atacar a col·lectius concrets tot enarborant la bandera de la llibertat d'expressió. Però aquesta, com la resta de drets fonamentals, té límits, i aquests són el respecte a altres drets fonamentals.

El discurs d'odi són aquelles expressions que tenen com objectiu ofendre, humiliar, menysprear, estigmatitzar, instigar a l'odi, assetjar o amenaçar a una persona o grup de persones per les característiques personals, on s'inclouen el color, idioma, religió o creences, nacionalitat o ètnia, edat, discapacitat sexe, gènere, identitat de gènere i orientació sexual, entre d'altres.

Com es pot veure, el discurs d'odi recull un gran número de matisos segons la seva rellevància: des dels falsos rumors i propagació d'estereotips pejoratius, fins a expressions que poden arribar a ser considerades delictes d'odi. Serà considerat com a delictes aquell discurs que per la seva gravetat i transcendència no té emparament sota la llibertat d'expressió (les conductes de l'article 510 del Codi Penal), aquesta limitació al dret fonamental haurà de ser necessària i proporcional.

Els delictes d'odi són totes aquelles infraccions penals que tenen com objectiu una persona o grup amb una de les característiques intrínseques pròpies abans esmentades, on es vulnera tant els drets fonamentals de la víctima del delictes, com els valors democràtics i constitucionals de la societat.

Dit això, el discurs d'odi, encara que no sigui considerat delictes, s'ha de combatre des de tots els seus graus, donat que són els falsos rumors els que fomenten el desconeixement, la por i l'odi vers el desconegut; sorgint així la discriminació, la vulneració de drets fonamentals i els delictes d'odi.

D'altra banda, un dels problemes que ens trobem últimament en la interpretació del discurs i delictes d'odi és que el nostre Codi Penal i algunes interpretacions dels tribunals deixen oberta la possibilitat de ser víctima "d'odi" a un gran número de col·lectius que en la realitat no tenen perill de ser discriminats. Aquest plantejament, produït alhora per la utilització d'una paraula tant abstracta com és "odi", produeix un abús del concepte, acabant perseguint com a delictes d'odi expressions de crítica envers institucions, cossos de seguretat o representants públics. La crítica i l'oposició política al poder en cap cas pot ser considerat com a discurs o delictes d'odi, i així ho ha remarcat el Tribunal Europeu de Drets Humans en diverses ocasions.

En definitiva, part del discurs d'odi té cabuda dins dels límits de la llibertat d'expressió, però una altra part pot ser considerat com a delictes d'odi recollits en el Codi Penal, és l'estudi del cas per cas la que ens dirà en quina situació ens trobem. Malgrat tot, la lluita contra el discurs d'odi no punible s'ha de fer a través de tècniques originals i imaginatives que serveixin per trencar amb els discursos que busquen fracturar la convivència i atacar els drets dels col·lectius més vulnerables.